

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

BEL/BS

023 514 4251

Telefoonnummer +31 235144251

Telefaxnummer +31 23 5144251

Telefaxnummer +31 23 5144251

1 | 11

Betreft: Zienswijze Gedeputeerde Staten op herindelingsadvies Dijk en Waard

Verzenddatum

- 1 JULI 2020

Kenmerk

1295849/1438038

Uw kenmerk

Excellentie,

Op 11 maart 2020 hebben de raden van de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk een herindelingsadvies voor hun beide gemeenten vastgesteld. Zij hebben de wens om hun gemeenten samen te voegen tot de nieuwe gemeente Dijk en Waard per 1 januari 2022. Op grond van artikel 5 lid 3, Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) ontvangt u hierbij van ons het betreffende herindelingsadvies en onze zienswijze daarop. Wij verzoeken u bij dezen om op grond van artikel 6 Wet arhi een herindelingsregeling voor de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk voor te leggen aan de ministerraad.

Voorgeschiedenis en herindelingsprocedure

Het herindelingsadvies van Heerhugowaard en Langedijk is het resultaat van een proces van oriëntatie op de bestuurlijke toekomst dat in 2012 is ingezet door de gemeente Langedijk. In een periode van circa vijf jaar heeft het gemeentebestuur van Langedijk de huidige situatie en de mogelijkheden van bestuurskrachtversterking verkend en geïnventariseerd. Uit de verschillende onderzoeken die het gemeentebestuur van Langedijk in deze fase heeft laten uitvoeren, kwam naar voren dat de gemeente over de volle breedte van de organisatie versterking behoeft, dat de huidige situatie niet lang houdbaar was en dat zowel op het gebied van bestuurskracht als dat van financiën verbeteringen noodzakelijk waren om als gemeente Langedijk de maatschappelijke opgaven te kunnen (blijven) realiseren voor de inwoners en het gebied. Het blijven van een zelfstandige gemeente bood geen oplossing voor de geconstateerde problemen.

Over de voortgang van dit proces hebben wij op gezette tijden bestuurlijk overleg gevoerd met de gemeente Langedijk. De provincie heeft een aantal onderzoeken gefaciliteerd door middel van cofinanciering. Voor het jaar 2015 besloten wij om Langedijk onder preventief financieel toezicht te stellen; de begroting was slechts

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

incidenteel in evenwicht, waarbij dit evenwicht niet in de meerjarenraming kon worden hersteld.

In april 2017 stemde de raad van Langedijk in met een ambtelijke fusie met één of meerdere buurgemeenten. Wij gaven de gemeente Langedijk per brief mee het van belang te vinden dat er voortgang bleef in dit proces en dat de ambtelijke fusie uiterlijk per 1 januari 2020 een feit zou zijn. Dat was van groot belang voor de gemeente Langedijk, haar inwoners, organisaties, bedrijven en ambtenaren als ook voor de regio Alkmaar, aangezien bestuurskrachtversterking voor Langedijk nodig was.

Er volgden verdiepende gesprekken met buurgemeenten Alkmaar, Heerhugowaard en Schagen (de BUCH-gemeenten¹ hadden al aangegeven een ambtelijke fusie uit te sluiten). Heerhugowaard zag meerwaarde in een ambtelijke fusie voor de eigen gemeente en wilde graag met Langedijk ambtelijk fuseren op basis van gelijkwaardigheid. Voor Langedijk was deze gelijkwaardigheid een belangrijk motief om te kiezen voor Heerhugowaard. Heerhugowaard en Langedijk werkten al op diverse terreinen samen. Doel van de ambtelijke fusie voor beide gemeenten was het verhogen van de kwaliteit, het verlagen van de kwetsbaarheid en het versterken van hun positie in de regio Alkmaar. Op 18 april 2018 besloten beide gemeenteraden de ambtelijke fusie in gang te zetten en kreeg Berenschot de opdracht een haalbaarheidsonderzoek naar de ambtelijke fusie uit te voeren.

Uit het haalbaarheidsonderzoek ambtelijke fusie van juni 2018 kwam naar voren dat een ambtelijke fusie haalbaar was, maar dat er meer uit de fusie te halen valt wanneer de gemeenten ook bestuurlijk fuseren. Beide gemeenten werkten op veel onderdelen al intensief samen. Fors investeren in mensen en de organisatie was voor beide gemeenten nodig. Conclusie was dat een bestuurlijke fusie de beste oplossing was om de geconstateerde problemen op te lossen. Daarop besloten beide gemeenteraden nader onderzoek te laten uitvoeren naar de voordelen van een bestuurlijke fusie ten opzichte van een ambtelijke fusie. Op basis van de geschetste financiële en organisatorische voordelen van een bestuurlijke fusie boven een ambtelijke fusie besloten de gemeenteraden op 18 december 2018 de intentie uit te spreken een bestuurlijke fusie aan te gaan en de colleges opdracht te geven de arhi-procedure voor te bereiden. Zij stemden in met het verder inrichten van een ambtelijke fusieorganisatie als voorbereiding op een bestuurlijke fusie. Om zo uiteindelijk een nieuwe gemeente te gaan vormen met meer slagkracht en een hogere kwaliteit van dienstverlening, die voorbereid is op een toekomst waarin steeds meer taken bij de gemeentelijke overheid worden belegd.

¹ Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo zijn sinds 2017 ambtelijk gefuseerd. De vier gemeentebesturen worden bediend door de werkorganisatie De BUCH.

Wij hebben met enige regelmaat overlegd met beide colleges over de voortgang van hun proces. Beide gemeentebesturen hebben een intensief, zorgvuldig en transparant proces doorlopen met inwoners, dorpsraden, verenigingen, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en omliggende gemeenten om uiteindelijk te komen tot de samenvoeging van Langedijk en Heerhugowaard tot de nieuwe gemeente – met een door de inwoners zelf uitgekozen nieuwe naam – Dijk en Waard. Langedijk en Heerhugowaard hebben de signalen die zij hebben ontvangen tijdens dit hele proces zeer serieus genomen. Naar aanleiding van de signalen en wensen van een aantal inwoners in de Langedijkse kernen Sint Pancras en Koedijk zijn beide colleges actief aan de slag gegaan met het opstellen van en vormgeven aan kernenbeleid, in samenspraak met de inwoners en het maatschappelijk middenveld en beginnend bij de kernen Sint Pancras en Koedijk en het Heerhugowaardse Centrumwaard. Wij hebben vertrouwen in de inspanningen die beide gemeentebesturen hierop plegen en roepen het toekomstige gemeentebestuur van Dijk en Waard op om ook onverminderd in te blijven zetten op dit kernenbeleid.

Daarnaast hebben beide gemeenten de gemeente Alkmaar, naar aanleiding van de wens van de Alkmaarse raad voor aansluiting van de kernen Sint Pancras en Koedijk bij Alkmaar maar bij voorkeur zonder het fusieproces te verstoren, een voorstel gedaan met betrekking tot een bestuurlijk arrangement om te streven naar 'grenzeloos bestuur grensgebied' ofwel een vorm van bestuur waardoor inwoners geen last ondervinden van gemeentegrenzen. Dit past bij wat u in uw Thorbeckelezing van 10 oktober 2018 en de brief aan de Tweede Kamer van 18 oktober 2019 over de toekomst van het openbaar bestuur beschrijft. Beide gemeenten willen de mogelijkheid van grenzeloos besturen via het Thorbecke experiment door laten ontwikkelen door respectievelijk de nieuwe gemeente Dijk en Waard en de regio Alkmaar. Alle andere gemeenten in de regio Alkmaar zijn hier ook positief over.

Wij willen de gemeentebesturen van Langedijk en Heerhugowaard complimenteren met de manier waarop zij hun processen hebben ingericht en doorlopen en wat zij hebben gedaan cq. doen met de door een beperkt aantal inwoners van Langedijk, hoofdzakelijk inwoners uit Sint Pancras en Koedijk, en door buurgemeente Alkmaar geuite zorgen en signalen.

Regionale context

Ons college vindt het, vanuit onze rol om de regionale belangen te bewaken en onze algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale bestuur, belangrijk dat bestuurskrachtversterkingen worden gezien en besproken in regionaal verband. De gemeente Langedijk heeft tijdens haar zoektocht naar een partner voor de ambtelijke fusie verdiepende gesprekken gevoerd met buurgemeenten Alkmaar, Heerhugowaard en Schagen (de BUCH-gemeenten hadden al aangegeven een ambtelijke fusie uit te sluiten). In de voorbereidingen op het herindelingsontwerp is door Langedijk en Heerhugowaard met de burgemeesters en/of betrokken wethouders van gemeenten in de

directe omgeving (Alkmaar, Hollands Kroon, Opmeer, Koggenland, Schagen, Bergen) gesproken over de aanstaande fusie en de eventuele gevolgen voor de regionale samenwerkingsverbanden.

Aanvullend op bovenstaande gesprekken hebben de gedeputeerde Bestuur en de commissaris van de Koning op 11 september 2019 de portefeuillehouders 'regionale samenwerking' van de beoogde fusiegemeenten en van de gemeente Alkmaar uitgenodigd voor een overleg over het bestuurlijk draagvlak voor de beoogde fusie, het belang van de fusie en de gevolgen voor de regionale samenwerking. Daarbij hebben wij erop aangedrongen dat de drie colleges met elkaar in goed overleg blijven in het belang van de regionale samenwerking ten behoeve van de inwoners van de regio Alkmaar.

Inhoudelijke beoordeling van het herindelingsadvies

In uw beleidskader gemeentelijke herindeling 2018, geeft u aan dat u van ons verwacht dat wij de wenselijkheid van een herindeling beoordelen aan de hand van de volgende criteria:

- Draagvlak
- Bestuurskracht
- Interne samenhang / nabijheid van bestuur
- Regionale samenhang

In het herindelingsadvies zijn de gemeenten zelf ook al op deze criteria ingegaan. Wij schetsen daarom hieronder alleen het provinciaal perspectief en geven een inschatting van de financiële positie van de nieuwe gemeente. Daarna sluiten we af met een integrale conclusie over de wenselijkheid van het herindelingsadvies.

Draagvlak

- Lokaal bestuurlijk

Het herindelingsadvies is vastgesteld op initiatief van de twee betrokken gemeenteraden. De raad van Heerhugowaard heeft unaniem ingestemd met het herindelingsadvies. Eerder stemden ook alle 31 leden van de raad in met het herindelingsontwerp. In de raad van Langedijk hebben 16 van de 21 raadsleden ingestemd met het herindelingsadvies, en eerder stemde de raad ook met dezelfde ruime meerderheid in met het herindelingsontwerp. Ook de start van het proces was een initiatief van de gemeenten zelf.

- Maatschappelijk

Langedijk is al sinds 2012 bezig zich te beraden op de bestuurlijke toekomst. Langedijk en Heerhugowaard hebben een zorgvuldig, transparant en intensief proces doorlopen met hun inwoners, dorpsraden, verenigingen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven om te komen tot de meest geschikte fusiepartner c.q. deze fusie. De gemeentebesturen hebben diverse initiatieven ondernomen om maatschappelijk draagvlak te organiseren (zie bijlage 3: Logboek maatschappelijk draagvlak bij het herindelingsadvies).

Om alle partijen ook na het principebesluit tot herindeling te informeren en consulteren, hebben de gemeenten tevens een communicatiestrategie uitgewerkt (zie bijlage 2 bij het herindelingsadvies).

Uit de consultaties van inwoners door beide gemeenten kan worden geconcludeerd dat men in Heerhugowaard (totaal 55.850 inwoners²) in het algemeen positief of neutraal tegenover de fusie staat. Geen enkele inwoner van Heerhugowaard heeft een zienswijze op het herindelingsadvies ingediend. Ook ondernemers en het maatschappelijke middenveld van Heerhugowaard zijn overwegend positief en hadden tijdens de georganiseerde bijeenkomsten vooral inhoudelijke vragen.

In Langedijk (in totaal 27.836 inwoners³) staat men in het merendeel van de kernen positief of neutraal tegenover de fusie. Het maatschappelijk draagvlak is alleen in de Langedijkse kernen Sint Pancras en Koedijk verdeeld. In Sint Pancras (circa 6.000 inwoners) en Koedijk (circa 250 inwoners) gaan geluiden op voor aansluiting van hun kern bij Alkmaar in plaats van bij Heerhugowaard, vanwege hun maatschappelijke oriëntatie op Alkmaar. Een aantal inwoners wilden dit beeld kracht bijzetten; er volgde een petitie van de Dorpsraad Sint Pancras via Facebook en in de kern Koedijk is een inwoonster huis aan huis gegaan voor het vragen naar de voorkeur van inwoners voor aansluiting bij Alkmaar of Heerhugowaard. Deze inwoonster gaf aan 57% van de stemgerechtigden (te weten 111 personen) in Koedijk te hebben gesproken: 84,7% (94 personen) gaf aan een voorkeur voor Alkmaar te hebben, 10,8% (12 personen) voor Heerhugowaard en 5,4 % (6 personen) had geen mening. Het was onduidelijk wat de representativiteit was van deze petitie via Facebook en deze huis-aan-huis enquête, maar voor de beide colleges was het wel een belangrijk signaal om verder te onderzoeken. Ook wij gaven het belang van onafhankelijk onderzoek aan, zodat duidelijk zou worden om welke aantallen het nu precies gaat. Zo konden beide gemeentebesturen tot een afgewogen oordeel komen op basis van onafhankelijke informatie.

De fusiegemeenten lieten daarop een representatieve meting door I&O Research uitvoeren. In totaal deden 2287 inwoners van Sint Pancras en Koedijk mee. In percentages uitgedrukt was de respons in Koedijk 48% en in Sint Pancras 47%. In Sint Pancras antwoordt 62% van de geënquêteerden een fusie Heerhugowaard-Langedijk niet acceptabel te vinden en in Koedijk 55%. De Dorpsraad Sint Pancras is daarna zelf met een petitie huis aan huis gegaan en 55% van de inwoners van Sint Pancras ondertekende de petitie voor aansluiting bij Alkmaar.

Er zijn in totaal 76 zienswijzen ingediend, waarvan 8 door twee mensen zijn onderschreven. Het aantal indieners komt daarmee uit op 84. Van de 76 binnengekomen zienswijzen zijn er 21 ondersteunend en 55

² Aantal inwoners per 1 januari 2019 volgens CBS

³ Idem

kritisch. De kritische zienswijzen komen vooral van inwoners uit Sint Pancras (40) en inwoners van Koedijk (7), die allen pleiten voor aansluiting bij Alkmaar. De gemeente Alkmaar is voor de fusie van beide buurgemeenten, maar wil dat de kernen Sint Pancras en Koedijk bij Alkmaar worden gevoegd.

De zienswijzen hebben geleid tot een aanvulling op de tekst over het beoogde kernenbeleid en tot het aanscherpen van de argumenten voor een ongedeelde fusie, omdat de financiële en organisatorische gevolgen van een afsplitsing zoals genoemd in het aanvankelijke herindelingsontwerp vooral voor Sint Pancras en in mindere mate voor Koedijk gelden. Koedijk – in tegenstelling tot Sint Pancras – heeft immer een inwoneraantal van minder dan tien procent van de huidige gemeente Langedijk.

De fusiegemeenten hebben in de 'Reactienota zienswijzen' naar onze mening overtuigend beargumenteerd dat de redenen voor een ongedeelde samenvoeging in combinatie met de aanvullingen en wijzigingen die zijn doorgevoerd in het herindelingsadvies, tegemoet komen aan de zorgen en wensen én perspectief bieden voor de inwoners van Sint Pancras en Koedijk – en voor alle andere inwoners van Langedijk en Heerhugowaard – in de nieuwe gemeente Dijk en Waard. De gemeenten werken aan een op de dorpen en wijken afgestemd beleid, iets wat de kritische inwoners van Sint Pancras en Koedijk gemist hebben, zo blijkt uit de door hen geuite onvrede over de huidige dienstverlening van Langedijk.

Er is overigens in dit proces door geen van de betrokkenen een maatschappelijk probleem geconstateerd dat door een aansluiting van de kernen Sint Pancras en Koedijk bij Alkmaar zou worden opgelost. Tot op heden heeft een dergelijk probleem zich ook nooit aangediend. Ook de zienswijze van Alkmaar geeft geen inhoudelijke argumenten waarom het beter zou zijn dat Sint Pancras en Koedijk naar Alkmaar gaan, anders dan dat dit tegemoet komt aan de wens van een aantal inwoners van beide kernen.

Heerhugowaard en Langedijk hebben in het herindelingsadvies ook overtuigend beargumenteerd waarom de risico's en bezwaren voor het toevoegen van Sint Pancras álle inwoners van de nieuwe gemeente Dijk en Waard raken. Zonder Sint Pancras is de nieuwe gemeente Dijk en Waard een minder robuuste, financieel gezonde en organisatorisch krachtige gemeente.

· Regionaal bestuurlijk

De gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum, Heiloo, Koggenland en Schagen hebben allemaal een ondersteunende zienswijze ingediend. Ook buurgemeente Alkmaar steunt de fusie van beide gemeenten. Ten aanzien van de kernen Sint Pancras en Koedijk heeft Alkmaar een andere mening dan beide gemeenteraden; Alkmaar wil deze kernen laten aansluiten bij Alkmaar. Heerhugowaard en Langedijk hebben als reactie daarop voorgesteld om gezamenlijk een Thorbecke experiment uit te werken – in het belang van verdere (regionale) samenwerking. Beide gemeenten willen daarmee centraal stellen wat voor de inwoners

van Sint Pancras en Koedijk belangrijk is om te realiseren, in plaats van welke gemeentelijke organisatie dit doet. In de regio Alkmaar is daar door alle gemeenten positief op gereageerd. De gemeente Alkmaar blijft daarnaast overigens wel van mening dat Sint Pancras en Koedijk zouden moeten worden toegevoegd aan Alkmaar, liefst zonder vertraging voor het fusieproces. Heerhugowaard en Langedijk hebben terecht aangegeven dat het toevoegen van Sint Pancras en Koedijk aan Alkmaar weldegelijk zou leiden tot vertraging in het fusieproces. De drie gemeenten moeten dan immers met elkaar een nieuwe arhi-procedure starten en een herindelingsontwerp- en advies opstellen dat vastgesteld wordt door de drie raden.

Gezien het bovenstaande zijn wij van mening dat er sprake is van ruim voldoende lokaal bestuurlijk, maatschappelijk als regionaal bestuurlijk draagvlak.

Bestuurskracht

Zoals eerder geschetst, staat vooral bij Langedijk de bestuurskracht al langere tijd onder druk. Uit het haalbaarheidsonderzoek naar de ambtelijke fusie van Langedijk en Heerhugowaard (2018) bleek ook Heerhugowaard 'te krap in het jasje te zitten'. Fors investeren in mensen en de organisatie was nodig voor beide gemeenten. Door ambtelijk te fuseren per 1 januari 2020 hebben beide gemeenten een robuuste organisatie gebouwd waarin continuïteit is gewaarborgd en waarin voldoende specialistische kennis kan worden geleverd en aangetrokken. Deze robuuste ambtelijke organisatie kan de bestuurders goed in positie brengen om daadkrachtig op te treden, zowel op het niveau van de nieuwe gemeente als in de verschillende regionale samenwerkingsverbanden waaraan de nieuwe gemeente deelneemt. Uit het haalbaarheidsonderzoek bleek dat een bestuurlijke fusie meer potentie zou hebben dan alleen een ambtelijke fusie. Beide gemeenten werkten immers op veel terreinen al samen, en daarnaast zijn ambtelijke fusies complexe constructies die een aantal inefficiënties met zich meebrengen.

De financiële en organisatorische gevolgen van een afsplitsing van de kernen Sint Pancras en Koedijk maken dat de bestuurskracht van Dijk en Waard meteen onder druk zou komen te staan. Met ruim 85.000 inwoners heeft de nieuwe en ongedeelde gemeente 'Dijk en Waard' voldoende ambtelijke én bestuurlijke capaciteit om haar maatschappelijke opgaven efficiënt en effectief aan te gaan.

Interne samenhang / nabijheid van bestuur

Heerhugowaard en Langedijk presenteren in het herindelingsontwerp een visie op de nieuwe gemeente: "een sterke en innovatieve gemeente, waar iedereen telt en wordt gezien, met ruimte voor mens en natuur". De ruimtelijke en sociale kwaliteit van de nieuwe gemeente is goed vergelijkbaar. Tegelijkertijd wordt een dorps en meer stedelijk karakter (met name in de voorzieningen) gecombineerd. Door het samenbrengen van de verstedelijkingsopgave binnenstedelijk in Heerhugowaard, in het bijzonder het OV-knooppunt stationsgebied, en de opgave van

voldoende ruimte voor goed bereikbare en beleefbare natuur en recreatie in de nieuwe gemeente Dijk en Waard, kan meer integraal naar deze opgaven gekeken worden. Dit sluit aan bij de inzet van de Omgevingsvisie om zoveel mogelijk natuur- en landschapsinclusief te ontwikkelen, ook gericht op een gezonde leefomgeving. Het past bij de hierboven geciteerde missie van de nieuwe gemeente Dijk en Waard.

Uit cijfers over verhuisbewegingen van het CBS blijkt dat de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk onderling een duidelijke verhuisrelatie hebben. Heerhugowaard en Langedijk werken op het gebied van wonen al samen met gemeenten in de regio Alkmaar. Zo stemmen de gemeenten in de regio hun woningbouwplannen op elkaar af door middel van een regionale woningbouwprogrammering en werken zij hierbij ook goed samen met marktpartijen in de regio.

De gemeenteraden en colleges van Langedijk en Heerhugowaard hechten veel waarde aan het borgen van de eigenheid en vitaliteit van de dorpen en kernen. Beide colleges zijn actief aan de slag gegaan met het opstellen van en vormgeven aan kernenbeleid, in samenspraak met de inwoners en het maatschappelijk middenveld en beginnend bij de Langedijkse kernen Sint Pancras en Koedijk en het Heerhugowaardse Centrumwaard. De gemeenten worden daarbij ondersteund door de VNG. In de nieuwe gemeente behouden bestaande participatieve instrumenten zoals wijkwethouders en dorpsraden hun plek, en waar nodig wordt dit aangevuld door een actief participatiebeleid.

Beide gemeenten onderkennen hun gemeenschappelijkheden en verschillen, willen die borgen en zetten zich in om zoveel mogelijk de nabijheid van bestuur en betrokkenheid van inwoners te borgen en versterken.

Regionale samenhang

De nieuwe gemeente Dijk en Waard zal voldoende in staat zijn om gemeentegrensoverstijgende opgaven op te pakken en een sterkere rol in de regio gaan spelen. Het toekomstperspectief van omliggende gemeenten wordt niet nadelig beïnvloed door deze fusie. De omliggende gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden die zijn geconsulteerd, geven alle aan het toe te juichen als de nieuwe gemeente zich sterk maakt voor de regio. Geen van hen voorziet negatieve gevolgen van de herindeling voor de regionale bestuurlijke verhoudingen. Een goede regionale samenwerking is voor beide gemeenten een prioriteit en ze stellen dat de fusie juist een kans biedt voor versterking van de regionale samenwerking.

De gemeenten Langedijk en Heerhugowaard zitten veelal in dezelfde samenwerkingsverbanden. Vanaf 1 januari 2022 zal de nieuwe gemeente deel gaan uitmaken van deze samenwerkingsverbanden. Er is geen sprake van eventuele uittreding uit of ontvlechting van samenwerkingsverbanden als gevolg van de herindeling. Uit gesprekken met een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden, te weten HALte Werk, Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, Veiligheidsregio Noord-

Holland Noord en Geestmerambacht, blijkt steun voor de bestuurlijke fusie. Men verwacht weinig directe consequenties voor de samenwerking, maar men ziet wel voordelen in de grotere bestuurskracht van de nieuwe gemeente met een sterker ambtelijk apparaat en eenduidig beleid.

De fusie heeft weinig directe consequenties voor de diverse samenwerkingsverbanden en de omliggende gemeenten steunen deze fusie omdat de nieuwe gemeente een sterkere rol in de regio kan en wil gaan spelen. Weliswaar heeft Alkmaar een andere opvatting als het gaat om de kernen Sint Pancras en Koedijk, maar zowel Alkmaar, Heerhugowaard als Langedijk hebben uitdrukkelijk verklaart dat dit de regionale samenwerking niet negatief mag beïnvloeden. Ook wij zijn blijven aandringen op het belang van constructieve bestuurlijke verhoudingen in het belang van de regio Alkmaar en de opgaven waar de gemeenten in de regio met elkaar voor staan.

Financiële positie

Wij beoordelen de financiële positie van de gemeente Dijk en Waard als voldoende. In de bijlage treft u een analyse aan van de financiële positie van beide gemeenten en een verwachting voor de nieuwe gemeente.

Bespreking commissie EFB 15 juni 2020

Het vaststellen van de zienswijze is een bevoegdheid van GS. Vanwege de aanhoudende inzet van de Dorpsraad Sint Pancras en Alkmaar voor het aansluiten van de Langedijkse kern Sint Pancras bij Alkmaar (en Alkmaar pleit ook voor aansluiting van de Langedijkse kern Koedijk bij Alkmaar), besloten GS op 11 mei 2020 PS te verzoeken het herindelingsadvies en de zienswijze van GS te bespreken in de commissie EFB van 15 juni 2020. In deze commissie stonden ook de herindelingsadviezen Weesp-Amsterdam en Beemster-Purmerend plus de zienswijzen van GS op de agenda.

De meerderheid van de commissie EFB, te weten de fracties van GroenLinks, VVD, D66, CDA, PvdA en CU (35 van de 55 Statenleden), steunt de zienswijze van GS. Deze fracties van zijn het eens met de beargumentering van GS met betrekking tot Sint Pancras en Koedijk. Zij kijken met belangstelling naar het vormgeven van het kernenbeleid door beide fusiegemeenten en de invulling van het Thorbecke-experiment samen met de andere gemeenten in de regio Alkmaar.

De fracties van Forum voor Democratie, SP, Partij voor de Dieren en PVV (17 Statenleden) waren het oneens met de zienswijze van GS ten aanzien van de dorpen Sint Pancras en Koedijk. Zij stellen dat er in deze dorpen onvoldoende draagvlak is voor meegaan in de fusie met Heerhugowaard. De PVV meende dat er in onze zienswijze alsnog een scenario moest worden opgenomen om via een grenscorrectie beide dorpen aan Alkmaar toe te voegen. De SP gaf in overweging mee dat er een referendum moest worden georganiseerd in het gebied. De Partij voor de Dieren gaf aan GS mee om een grenscorrectie na de fusie door te voeren.

De fractie van 50Plus/Partij voor de Ouderen heeft geen standpunt verwoord. De fractie van DENK en de fractie Baljeu waren niet bij de vergadering aanwezig.

Conclusie

Hoewel enkel vanuit maatschappelijke oriëntatie geredeneerd het te begrijpen is dat een deel van de inwoners van Sint Pancras en Koedijk de voorkeur heeft om de kernen Sint Pancras en Koedijk bij Alkmaar te voegen, is er in dit proces door geen van de betrokkenen een maatschappelijk probleem geconstateerd dat door een aansluiting van de kernen Sint Pancras en Koedijk bij Alkmaar zou worden opgelost. Het zijn de vier criteria uit het beleidskader gemeentelijke herindeling uit 2018 (draagvlak, bestuurskracht, nabij lokaal bestuur en regionale samenhang) die maken dat wij het voorstel voor een ongedeelde herindeling van Langedijk met Heerhugowaard ondersteunen. Alles afwegend beoordelen wij de door de gemeenteraden van Heerhugowaard en Langedijk voorgestelde samenvoeging van hun beide gemeenten per 1 januari 2022 tot de nieuwe gemeente Dijk en Waard als positief. Bovendien is het een initiatief van onderop, wat zowel voor u als voor ons de voorkeur heeft in het geval van herindeling.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

inciesecretaris

R.M. Bergkamp

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Financiële analyse fusie Heerhugowaard-Langedijk;
- Herindelingsadvies Dijk en Waard; samenvoeging gemeenten Langedijk en Heerhugowaard (inclusief bijlage 6. Reactienota zienswijzen op herindelingsontwerp gemeenten Heerhugowaard-Langedijk)

Bijlage: Financiële analyse fusie Langedijk – Heerhugowaard

Voor beide gemeenten geldt het preventieve financiële toezicht in het kader van de Wet arhi. Dit is meer een formaliteit dan dat er aanleiding toe is op basis van de financiële posities van de gemeenten. Beide gemeenten presenteerden voor 2020 een begroting met een structureel en reëel evenwicht. De bijbehorende meerjarenramingen 2021-2023 lieten eveneens een sluitend geheel zien, inclusief de extra middelen jeugdzorg.

Er is een tweetal aandachtspunten te noemen en dat is het Sociaal Domein en de hoge schuldpositie van Langedijk. De lasten voor de uitvoering van het Sociaal Domein blijven stijgen omdat hier vrijwel niet op te sturen is. Beide gemeenten hebben hiervoor reserves ingesteld maar bij Heerhugowaard zal ultimo 2019 de Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein uitgeput zijn. De hoge schuldpositie van Langedijk kan worden verklaard door de grote investeringen maar ook door het gevoerde actieve grondbeleid. De grondverkopen woningbouw liggen op schema, alleen de grondverkopen op bedrijventerrein Breekland blijven vooralsnog achter.

Dit maakt dat de provincie zich in beginsel geen zorgen maakt over de ontwikkeling van de financiële positie van de nieuwe gemeente Dijk en Waard. Te meer ook omdat beide gemeenten hun risicoverhaal goed in beeld hebben.